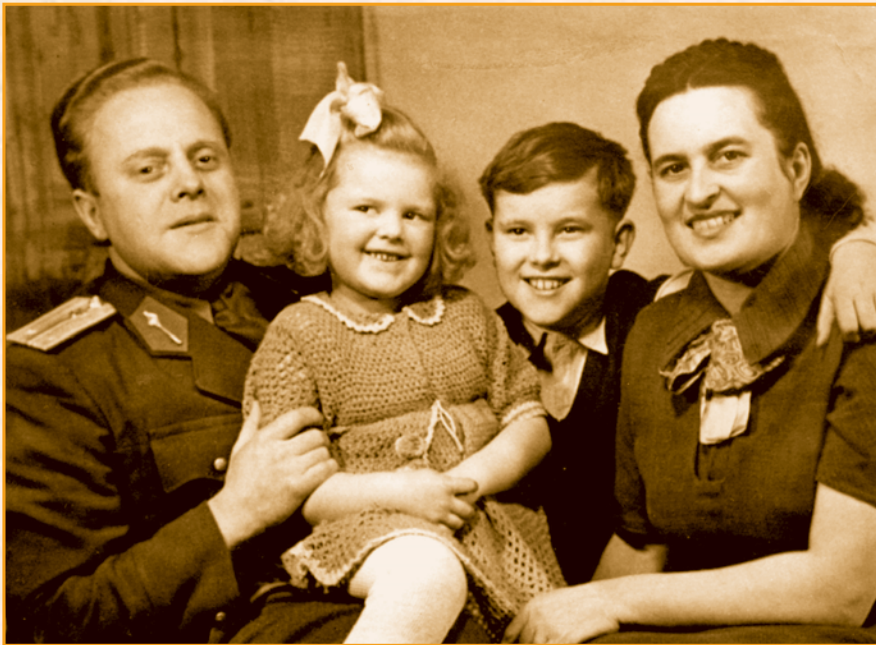

Začátky (1964–1968)

Rodinné foto Ulrychových (s oběma rodiči, viz 3CD)

V dětství oba sourozence výrazně ovlivňuje opera. Otec je operní pěvec (tenor), sólista Janáčkovy opery v Brně. Petr je o pět let starší, spoluzakládá v Brně studentské divadlo a píše pro ně první písně. Hana v nich zpívá zpočátku nesmělé druhé hlasy. Big beat Vulkán s názvy folk rocku, vliv slavných skupin šedesátých let a spolupráce s Alešem Sigmundem, to vše dvojici postupně proměňuje. Jejich písničky dobývají hitparády. S rockovými Atlantis jsou úspěšní i v zahraničí. Rodící se šoubyznys vynáší Ulrychovy do československých hvězdných výšin.

Přehled s daty:

- **1961** Petr zahajuje studium na letecké fakultě Vojenské akademie Antonína Zápotockého v Brně. Vzniká tam studentské **Divadlo bez tradic – Dibetra**. Ke hře spolužáka **Pavla Marjánka Paronautikum** (parodie na módní horečku sputníků a kosmonautů) skládá své první písničky.
- **1963** Připojuje se patnáctiletá Hana. První nahrávky v brněnském rozhlase.
- V roce **1964** je divadelní šraml vystřídán bigbítem **Vulkán**. Divadelní aktivity končí.

- **1966:** Na rozhlasové Houpačce **Mírky a Jiřího Černých** boduje *Píseň skleněné báně*.
- **1966:** *Petr promuje a tím končí jeho výlet mezi letadla*.
- **1966:** *Příchod Aleše Sigmunda, změny ve Vulkánu*. Na rozhlasové Houpačce **M. a J. Černých** bodují **Sen a Tvoje město**.
- **1967** *Konec spolupráce s A. Sigmundem. Hana s Petrem (Hana zpívá krátce s olomouckými Bluesmen)* přecházejí ke skupině **Atlantis**.
- **1968** *Řada úspěšných písní vrcholí hitem* **Nechod' do kláštera**.

Petr Ulrych: Výlet mezi letadla

Vidina nadaného studenta letectví (budoucího vědce s vysokým čelem a řadou titulů) dostává první trhlinu vojenským přijímačem v Šumperku. Už při cestě vlakem jsem zaskočen kurvováním a opilostí mých budoucích spolužáků (výhledově spoluvědců). Následuje cpaní slamníků, holič, nepadnoucí uniforma, velké „půllitry“ (kanady se ještě nekonaly), masky, atomkecky, rozcvičky. Je mi sedmnáct a nikdo mě ještě neupozornil, že na světě existuje buzerace!

Ale objevuji i druhou stranu mince: známý fakt, že lidi kolem letadel mají umělecké sklony. Že přednášky našeho profesora marxismu Vítězslava Gardavského (mimo jiné se stane autorem knihy *Bůh ještě není zcela mrtev* a divadelní hry *Já Jákob*, ke které nazpívám písně Miloslava Ištvána na hebrejské texty) poslouchám se zatajeným dechem, protože oficiální filozofie se v nich potkává s hlubokou znalostí Bible i existenciálních proudů šedesátých let. Za zelení uniforem jsou ukryti nejenom mnozí výteční kantoři s nadhledem a pochopením. Je doba divadel malých forem. Z necelých třiceti lidí našeho učebního kruhu se postupně vynořují: Pavel Marjánek jako autor textu, Zdeněk Chalupník – komik s nevšedním talentem. A taky duše a motor našeho studentského Divadla bez tradic – Čestmír Klos. Kamarád, pozdější spoluautor rozhlasových pořadů, věčný oponent. Táhli jsme to spolu skoro deset let, než zakotvil jako redaktor hudebního časopisu *Melodie* v Praze, a já, neříditelný samorost, jsem dál komplikoval život všem, co se mě v dobrém i zlém pokoušeli usměrňovat.

Čestmír Klos: Vše souvisí se vším

Založením Dibetry v útrobách Vojenské akademie jsme se naráz ocitli ve dvou divadlech najednou: v prvním, absurdním, jsme žili, v druhém, dnes bychom nejspíš

řekli kabaretním, jsme „tvořili“. Někdy i tvořili. Důstojníci pověřeni buzerací nám vymýšleli „povinná samostudia“, zatímco jiní důstojníci nás ze studijních povinností uvolňovali, protože jim šlo o život: byli najati na lidovou tvořivost, která ovšem už vyšla z módy, a my jsme byli jediní, koho mohli vykazovat. A tak uprostřed zeleného drilu na jedné a smělych leteckých konstrukcí na druhé straně jsme měli pro svoje divadlo měkce ustláno. V civilu zuřilo schvalování textů a razítka, my jsme si dělali, co jsme chtěli. Pod zeleným patronátem prošlo i na veřejnosti, že si Paronautikum utahuje ze svátostí doby – z kosmonautů, z funkcionářů kynoucích na tribunách, ze spartakiády...

Nevyvratitelnou zásluhou Dibetry je, že do široka rozptýlený a tehdy za žádnou cenu neukotvitelný talent Ulrychův poprvé donutila skládat. A sotva s tím Petr začal, byl mu divadelní šraml, v němž vedle hlavní divadelní role hrál i na kytaru, málo: založil si ještě bigbít. Chtěl stačit všechno, ale sopránem a ještě k tomu v duetu zpívat neuměl. Tak jednoho dne přivedl do Dibetry velice nezletilou sestru Hanu. Po první zazpívané sloce bylo souboru zřejmé, že představy o zpívající sexbombě jsou nic proti pěveckému talentu školou povinné dívky. Ne tak samozřejmě to bylo Hanině mamince: „Tomu našemu bláznovi bych ji za žádnou cenu nesvěřila. Čestmíre, budete se muset před každým představením přijít za Hanu zaručit.“ A tak jsem chodil k paní Ulrychové vyzvedávat Hanu a k jednomu majorovi našeho sólového kytaristu, který nacvičoval supernáročná spartakiádní cvičení na bradlech, a major se bál, aby se cvičenci při bigbítu nic nestalo. Navzdory všem absurditám doby jsem nikdy nezapochyboval o tom, že jsem stál při zrodu čehosi výjimečného.

Všiml si toho i hudební redaktor Jaromír Nečas. Jemu, kovanému folkloristovi, vděčí Vulkán za první rozhlasové „bigbeatové“ nahrávky. Nikdo tehdy nepomyslel, jak rychle díky Petrovým písničkám skupina vybědne z kopírovacího období – stalo se tak dřív, než zapadl původní název Youmens (Ulrychem přezdívaný Ňoumens), aby uvolnil místo Vulkánu. „Českej bigbeat“, pojem uznávaný teprve po letech, tu měl jeden ze svých pilířů, v dalším vývoji nedoceněný.

Nepochybně k tomu přispěla nespojitost vulkánovské historie: po rozhlasovém úspěchu zaplavily Hanu a Petra tuctové nabídky brněnských skladatelů a oni „vyměkli“. Petr už nemusel vozit do studia skrovnou aparaturu vypůjčeným dvoukolákem... Výstup z amatérismu tak v pokřivených dobách neznamenal vzestup, ale pád. Naštěstí zbržděný novým Vulkánem a novými nezapomenutelnými písničkami. Ale to už je další kapitola.

V té málem zapomenuté amatérské době se vše dělo ve zmatcích, ale s mimořádným osobním nasazením. I chatrná nevýkonná aparatura hrála spíš jen silou vůle. Aby se předešlo rizikům, přestali ji „technici“ rozpojovat. Z nákladáku na pódium ji proto musel najednou stěhovat celý soubor – divadelníci i bigbít – systémem „vše souvisí se vším“. A taky že i pak souviselo: odpoledne začínalo divadelním představením, pokračovalo kavárenským šramlem a den končil „bigbeatovým nářezem“.

Vším procházel Petr jako tahoun a Hanka jako nejcennější hlasová ozdoba. A to souvisí dodnes.

Petr Ulrych: Letní turné

Léto 1967. První opravdovské turné! Nákladní auto s nekrytou korbou plnou hochů odhodlaných ve jménu bigbítu k naprosto všemu. V kabině čerstvá maturantka Hana, vystavená ze strany šoféra neustálým pokusům o sblížení.

Jako úderný předvoj s denním náskokem před námi – manažer! Česťa Klos na motocyklu ČZ 125 B. Aniž se namáhá sundávat kuklu a brýle, donucuje šokované představitele obcí k bleskurychlému uspořádání „kulturní akce“. Při hraní si představujeme, že před vraty kulturáku zastavuje velký bourák, z něho vystupuje malý tlustý muž kouřící doutník (tak jsme si představovali producenta). Vchází dovnitř a oslněn našim výkonem přináší do šatny nabídku turné do USA.

Zatím však nikdo nepřichází a tak dlouho do noci sprádáme plány, jak naložíme s penězi za turné. Už dávno jsme se je rozhodli uložit do nástrojů a aparatury. V podstatě jde o to, která renomovaná firma bude poctěna naší volbou. Nevraživě nahlížíme na černé ovce kapely. Na rozdíl od nás si bezostyšně vybírají zálohy a prolévají je hrdlem. Nakonec se ukáže (bohužel to pro mě není varování do budoucna), že čítankový idealismus, jako už tolikrát v dějinách, zkrachoval. Ty zálohy byly samozřejmě jediné peníze, co jsme za své první opravdovské turné dostali.

Bigbít jako obživa zatím selhává. Ale ještě je tu poslední zoufalá možnost: poctivá práce vlastníma rukama. Lesní brigáda v Jeseníkách. Končí po třech dnech, kdy přichází hajný a oceňuje naše poctivé úsilí na padesát korun. Sytíme se pecny chleba a cibulí. Ve slastném pocitu chvilkového uspokojení nám konečně dochází, co máme dělat. Domů se vracíme o pár růžových představ chudší, zato ale s novými písničkami a s pocitem nekonečné svobody.

Aleš Sigmund: Vzpomínka na Vulkán

Na Vánoce 1965 jsem se vracel z vojny těžce zasažen bigbítovým bacilem a neměl jsem jiné přání než hrát a skládat v nějaké skupině. Přinášel jsem si už pár písniček a instrumentálek a byl jsem pořádně nažhavený. Vrátil jsem se do svého Tišnova a směřoval rychle do Brna. Tam jsem nejprve narazil na kytaristu Ivana Sultanova ze skupiny The Shakers, která se ale právě bohužel rozpadala a měla svou budoucnost za sebou.

Zato inzerát Petra Ulrycha, že skupina Vulkán hledá kytaristu, mě velice zaujal a zanedlouho jsem už seděl u Ulrychových na Jaselské 10. Po krátkém otukání jsme se rychle sblížili a porozuměli si v tom, co a jak chceme dělat. Oba jsme měli rádi moravskou notu a chtěli jsme to skloubit s novou hudební řečí. Kdo ví, co bychom spolu dokázali, kdyby naše spolupráce byla trvalejší. Již tehdy jsme sprádali plány o připojení cimbálu k bigbítu (což jsem já potom opravdu realizoval a Petr to vzal ještě víc z gruntu v Javorech).

Ivan Sultanov jednou přivedl k „Medvídkovi“, kde se bigbítová „plotna“ tenkrát scházela, Marthu a Tenu, jejichž hlasy se mi velice zalíbily, a tak nakonec vznikl nový Vulkán s dvěma sourozeneckými dvojicemi. Byl to svým způsobem unikát až nesmysl, což se samozřejmě brzy projevilo při vystoupeních v pochopitelném soutěživém napětí. Na fotky jsme tenkrát ze začátku ale žádné „holky“ nebrali a fotili jsme se jenom jako klukovská skupina. Petr Ulrych, Ivan Sultanov, Dany Svoboda, Jarda Ptáček a já.

Hanka s Petrem už byli dost známí z rozhlasového vysílání. Marthu a Tenu ještě neznal nikdo, ale ihned zaujaly na vystoupeních exotickými zjevy a sladěným dvojhlasem. Vznikl tak prapodivný „estrádní bigbeatový soubor“, který hrál písničky zpívané Hankou a Petrem (skládáné zejména Petrem), nějaké moje instrumentálky a Martha s Tenou zpívaly něco od Everley Brothers, Sony a Cher a pak i ode mne. Neperspektivnost tohoto seskupení nejrychleji pochopil Petr a dal mi prostě nůž na krk, abych se rozhodl, jestli chci dělat s nimi nebo s Marthou a Tenou. Pro mne to tehdy nebylo lehké rozhodování, dal jsem však ne na rozum, ale na srdce – s Marthou jsem už totiž chodil a tak to dopadlo, jak muselo. Oba jsme toho s Petrem docela litovali, ale nešlo jinak. Bylo tam těch sólistů nějak moc. Naše cesty se rozdělily.

Předtím jsme si ovšem užili spolu hodně legrace. Vzpomínám si na mnohé detaily z doby, kdy jsem pendloval mezi Jaselskou ulicí (Ulrychovi), Třídou vítězství (Martha s Tenou) a Obránců míru (Ivan Sultanov). U Ulrychů jsme třeba s Petrem našli vzkaz pana Ulrycha seniora paní Ulrychové: „Petr mi opět vypil kyselé mléko! Jak to půjde dále? Už je to jako za Němců!!“ Dole stál jejich Wartburg, který měl od pana Ulrycha prokopnuté dveře, protože jednou nechtěl naskočit. Byla to krásná díra přesně ve tvaru boty. Tímto vozidlem jsme pak jednou jeli do Olomouce (samozřejmě bez rezervy) a když jsme píchli, tak jsme prostě vycpali pneumatiku trávou a jeli dál. Naše

zkušebna, jinak klubovna Závodního klubu ROH 1. Brněnské strojírny, zažila jednu zajímavou schůzi, na níž jsme s Petrem rozezněně pozvali „zástupce rozhlasu, televize a tisku“ a obuli jsme se do nich – jak to, že nás nechtějí pustit k vysílání a natáčení. Z televize samozřejmě nepřišel nikdo, zato ale z rozhlasové hudební redakce přišli snad tři redaktoři a v té krásné době probouzejícího se demokratického jara roku 1968 nás jeden z nich, Jaromír Nečas, nečekaně krásně přijal a řekl, že v rozhlasu není nikdo, kdo by této muzice rozuměl. Nabídl nám jedno redaktorské místo na půl úvazku. Dělal jsem to pak já až do doby prvních čistek a štvanice na Petra za jeho protiokupační písničku.

Dopis Jaroslava Ulrycha, otce, tenora Státního divadla v Brně z 3. 1. 1968 (cit. z Melodie 9, 1978, článek J. Černého):

„...doufám, že pochopíte starostlivého otce a napíšete mi pravdu... Stále ještě jsem proti tomu, aby (hlavně Petr vzhledem k jeho vzdělání leteckého inženýra) nastoupili tuto dráhu. Můj názor na něj je tento: hlasově slabý průměr, chtěl-li by něčeho dosáhnout, musel by tvrdě cvičit a studovat... V minulém roce jsem mu dal ultimátum, když do 1. září nenastoupí do svého povolání, že musí z domu. Nestalo se tak, protože jak Petra, tak Hanku mám nesmírně rád a moc mně na nich na obou záleží...“

Jiří Černý: Ulrychovské obrazy v mé paměti

1. Začátek 50. let: V temném vězení Beethovenovy opery Fidelio není na spoutaného Florestana vidět. Jeho tenor však zní zářivěji než Blachutův i Židkův. Kdo to dnes v Národním hostuje? Nějaký Jaroslav Ulrych z Brna.
2. O patnáct let později: Mezi nepříliš zajímavými nahrávkami, které nám do rozhlasové soutěžní Houpačky došly z brněnského studia, zasvítí osmnáctiletý mezzosoprán a trochu zamyšlenější chlapecký hlas. Nějací sourozenci Ulrychovi. S gustem je vysíláme a Petr se nám začíná svěřovat v dopisech, občas i několikrát měsíčně.
3. O tři roky později: Právě když posluchačské hlasy konečně poprvé vynesou Ulrychovy na vítězný stupínek se skladbou Nechoď do kláštera, je Houpačka zakázána. Tím víc si s Petrem dovoluji přepych vzrůstajícího vzájemného porozumění.
4. O devět let později, zjara 1978 u Petra v kuchyni: Po celonočním Petrově monologu jsem získán i pro věc Horňáků, prý jediných opravdových moravských černochů. Přátelství zpečetěné slivovicí. Na věčné časy.